

Инсон ва қонун

www.hudud24.uz

2022 йил 15 март
сешанба
№ 10 (1318)

www.hudud24.uz
insonvaqonun@adliya.uz
fb.com/hudud24official/
t.me/hudud24official/

hudud24
Endi 24 soat siz bilan!

- Энг сўнги хабарлар
- Ҳуқуқий маълумотлар
- Таҳлилий мақолалар
- Мурожаатга жавоблар

АДЛИЯ вазирлиги томонидан жорий йилнинг февраль-март ойлари “Хотин-қизлар ҳуқуқлари бўйича долзарб икки ой” деб эълон қилинган. Мазкур икки ойлик доирасида барча ҳудудларда турли тадбирлар ташкил этилмоқда.

Адлия вазири Р. Давлетовнинг тизимдаги 2 мингдан ортиқ аёллар билан видеоконференцалоқа орқали суҳбатлашиши, хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллиги ва ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсадида ўтказилган умуммиллий имтиҳон ва бошқа қатор тадбирлар хотин-қизларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида ўзига хос янги саҳифа очди.

“ХОТИН-ҚИЗЛАР

ҳуқуқлари бўйича долзарб икки ой”

ҚАРОР

маданият бўлимига тааллуқли эмасми?

4-БЕТ

Пишган ишнинг “белига тепишди”

ФАЛОН компаниянинг директори Эшмат Тошматни ишга олиш эвазига пора олаётганда қўлга тушиб, неча йилгаям “кесилибди”...

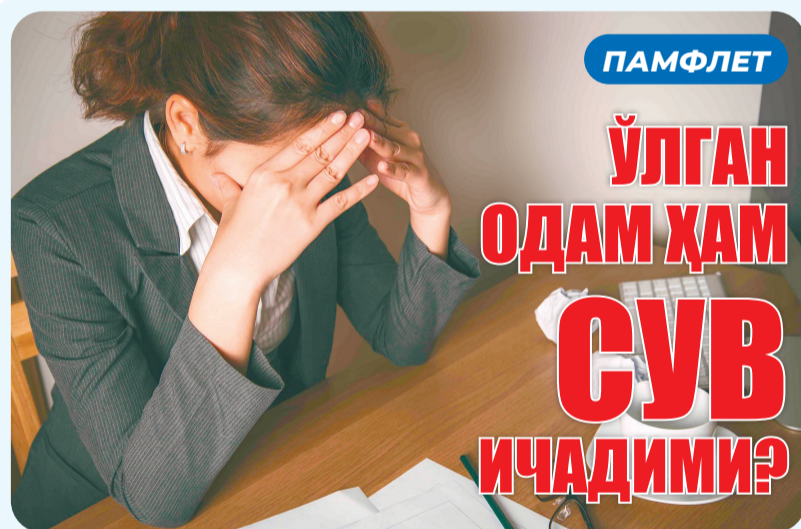
5-БЕТ

БУРГУТНИНГ ҳаёт фалсафаси

БУРГУТЛАР яралганидан буён куч-қувват, зафар ва эрк рамзи бўлиб келган. Бургут кўз илғамайдиган баландликларда фақат бургутлар билан ёки ёлғиз ўзи учди...

8-БЕТ

ПАМФЛЕТ

ЎЛГАН
ОДАМ ҲАМ
СУВ
ИЧАДИМИ?

ХАЁТНИ САВОЛ: БУ ВОҚЕАЛАРГА КИМ АЙБДОР?!

БИЗГА мурожаат қилган аёлнинг уй-жой ҳақидаги машмашалари худди ҳуқуқий казусга, ғалати бошқотирмага ўхшайди. Уни тинглаб, ҳайратдан ёқа ушлайсиз.

“Ҳаётда баъзан шундай воқеалар юз берадики, ҳал қилолмай, лолу ҳайрон бўласан. Бирор иш бошингдан ўтмагунича, муаммони айланиб ўтасан, бошдан ўтгач эса, қонуний чора ахтарасан. Мутасаддилар ҳам ўз соҳасини яхши тушунмаса, кези келганда тушуниб туриб, муаммони кўра-била туриб, тушунмасликка олса, бошингни қайси деворга урасан?! Қайси қонун сени ҳимоя қилишини билмайсан?!”

3-БЕТ

■ БУГУНГИ кунда киберхужумларга қарши курашиш ҳар қачонгиданда долзарб аҳамият касб этмоқда. Замонавий дунёдаги инсонларга нисбатан ахборот қурилмаларининг сони ҳам, аҳамияти ҳам ортиб бораётди. Маълумотларга кўра, киберхужумлар натижасида бир йилда дунё иқтисодиётига ўртача 26 миллиард АҚШ доллари миқдорда зарар етказилмоқда.

Замон шиддат билан ўзгариб бораётган экан, ҳаётимизга ҳар кун илм-фан, техника ва технологиялар, инновациялар билан боғлиқ янги-янги атамалар кириб келмоқда. Ҳозирда “Киберхавфсизлик” атамасига ҳам сезиларли даражада дуч келямиз. Аммо бугунги ўзгаришлар, ахборот алмашувининг тезлашиши бу борадаги билим ва кўникмаларни янада мустаҳкамлаш заруратини туғдирмоқда.

Турли интернет манбаларида бу амага турлича тавсиф берилди. Шулардан бирига кўра, киберхавфсизлик — бу ахборот тизимлари, тармоқлари ва дастурларини рақамли хужумлардан ҳимоялашга қаратилган фаолиятдир. Одатда, бундай хужумлардан мақсад махфий маълумотларни қўлга киритиш, уларни ўзгартириш ёки йўқотиш, фойдаланувчилардан пул талаб қилиш ёки бизнес жараёнларини издан чиқаришдан иборат.

Киберхужумлардан ҳимояланиш бўйича турли компаниялар томонидан махсус дастурлар, ҳимояланган тизимлар, иловалар ишлаб чиқилмоқда. Мутахассислар фойдаланувчилар ва ташкилотларни кибертаҳдидлардан ҳимояланиш учун ахборот хавфсизлигининг барчага маълум қондаларига изчил амал қилишга чақирмоқда. Жумладан, улар мессенжер ёки электрон почтага келиб тушган, текширилмаган, шубҳали

ТЕКШИРИЛМАГАН, ШУБҲАЛИ ХАБАРЛАРДАН

хабарлардан эҳтиёт бўлиш, мураккаб пароллардан фойдаланиш ва уларни бошқаларга бермаслик, шубҳали сайтлар ва ахборот ресурсларидан рўйхатдан ўтмасликни маслаҳат беришади.

Ҳозир бутун дунёда бу масала алоҳида эътибор марказига кўтарилган. Шунингдек, ҳар бир давлат ўз манфаатлари нуктаи назаридан ички имкониятлари доирасида тегишли чора-тадбирларни ишлаб чиқмоқда. Мамлакатимизда ҳам ахборот хавфсизлиги масалаларига давлат сиёсати даражасида қатъий эътибор қаратилмоқда. Бир қатор меъёрий ҳужжатлар қабул қилинмоқда. Хусусан, Ўзбекистонда яқин йилларга мўлжалланган киберхавфсизликка доир миллий стратегия ва “Киберхавфсизлик тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда.

Янги қонуннинг асосий мақсади Ўзбекистон Республикаси кибермақомида киберхавфсизлик соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат. Шунингдек, у киберхавфсизлик соҳасидаги ваколатли органнинг ваколатлари, ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилашни назарда тутди. Бундан ташқари, миллий киберхавфсизлик сановатини рағбатлантириш, ривожлантириш учун ҳуқуқий база яратиш, давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чораларини кўриш, киберхавфсизлик бўйича мутахассислар тайёрлаш, миллий операцион

ЭҲТИЁТ БУЛИНГ!

тизим ва дастурий таъминотлар яратиш каби муҳим масалаларга эътибор қаратилмоқда.

Президентимизнинг 2018 йил 19 февралдаги “Ахборот технологиялари ва коммуникациялари соҳасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида ҳам киберхавфсизликни таъминлаш ва тармоқлар, дастурий маҳсулотлар, ахборот тизимлари ва ресурсларини жорий қилишни таъминлаш бўйича комплекс чораларни амалга ошириш белгиланган эди. Фармонда бу борада тизимли ишларни амалга ошириш, шахсий ва биометрик маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш ва сақлаш бўйича технологияларнинг қўлланишини тартибга солишда иштираётган эътибор қаратилган.

Мамлакатимизда фаолият кўрсатётган бир қатор олий таълим ташкилотларида ахборот технологиялари ва киберхавфсизлик йўналишлари бўйича мутахассислар тайёрлаш белгиланган. Бугун юртимиздаги вазирлик ва идоралар, давлат ва жамоат ташкилотларининг замон талаблари даражасидаги фаолияти унинг ки-

берхавфсизлик даражаси билан ҳам ўлчанади.

Шунингдек, 2019 йил 14 сентябрдаги “Ахборот технологиялари ва коммуникацияларининг жорий этилишини назорат қилиш, уларни ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Президент Қарорига асосан Вазирлар Маҳкамаси, Давлат хавфсизлик хизмати ҳамда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг “Техник қўмақлаштириш маркази” давлат унитар корхонаси Давлат хавфсизлик хизматига ўтказилди ва “Киберхавфсизлик маркази” давлат унитар корхонаси этиб қайта номланди.

Жорий йил 8 февраль кунини бугун дунёда “Хавфсиз интернет кунини” нишонланганида ЮНИСЕФ ва Ички ишлар вазирлигининг Киберхавфсизлик маркази болаларни онлайн зўравонликдан ҳимоя қилиш мақсадида ҳамкорлик бошлади. Бу ҳамкорлик болаларга нисбатан зўравонлик масаласини ҳал этиш учун ота-оналарнинг билим ва кўникмаларини яхшилаш, болаларнинг хабардорлигини

ошириш, ижтимоий хизматлар ва болаларни ҳимоя қилиш соҳасидаги кадрлар салоҳиятини такомиллаштиришга хизмат қилади.

Мухтасар қилиб айтганда, киберхавфсизлик — ахборот хавфсизлиги бўлиб, у шахс, жамият ва давлат манфаатларини ички ва ташқи таҳдидлардан ҳимоя қилиш ҳолатини англатади. Киберхавфсизликни таъминлаш масаласи фақат тегишли давлат идоралари ва мутасаддилар зиммасидаги вазифа эмас. Бугунги кунда ахборот технологиялари билан ишлайдиган, компьютер ёки уяли алоқа воситаларига эга бўлган ҳар бир инсон масъулият билан ёндашиб, ушбу йўналишда қабул қилинаётган янги меъёrlар, тартиблар, жорий этилаётган янгиланган хабардор бўлиш орқали киберхавфсизликка эришишга ўз ҳиссасини қўшиши мумкин.

Баходир А.ЛИБЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Фавқулодда вазиятлар вазирлиги
Шахсий хавфсизлик бошқармаси
бўлим бош инспектори, майор

ҚОНУНЧИЛИККА ТАКЛИФ

■ МАҲАЛЛИЙ давлат ҳокимияти органлари жойлардаги давлат бошқарув идораларидир. Улар маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни ўз ваколати доирасида ҳал этади. Умумдавлат манфаатларини шу ҳудудда яшаб турган фуқароларнинг манфаатлари билан уйғунлаштириш ҳамда ягона давлат ҳокимияти органларининг таркибий бўлини сифатида юқори давлат органлари қарорларининг амалга оширилишини таъминлайди. Бу эса, давлат сиёсатини амалга оширишда муҳим вазифаларнинг мақбул ечимидир.

ҲОКИМ ХАЛҚ ТОМОНИДАН САЙЛАНСА, НИМАЛАР ЎЗГАРАДИ?

МУҲИМ ВАЗИФАЛАРНИНГ МАҚБУЛ ЕЧИМИ

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг XXI бобида маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятининг конституциявий-ҳуқуқий асослари ўз аксини топган. Конституциянинг 99-105-моддаларида маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тизими, мавқеи, вазифалари, тузилиш тартиби конституциявий даражада мустаҳкамлаб қўйилган. Конституциямиз маҳаллий вакиллик органларининг икки бўғинли тизими (яъни, туман, шаҳар халқ депутатлари кенгаши — куйи бўғин; вилоятлар ва Тошкент шаҳри халқ депутатлари кенгаши — юқори бўғин)ни мустаҳкамлаган ва бу “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Қонунда ўз аксини топган. Шунингдек, маҳаллий ҳокимият органларининг фаолият йўналишлари ҳам аниқ кўрсатиб берилган бўлиб, улар ихтиёрига қуйидаги бир қатор муҳим вазифалар кирди. Жумладан, қонунчиликни, ҳуқуқий-тартиботни ва фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, ҳудудларни иқтисодий, ижтимоий ва маданий ривожлантириш, маҳаллий бюджетни шакллантириш ва уни ижро этиш, маҳаллий солиқлар, йиғимларни белгилаш, бюджетдан ташқари жамғармаларни ҳосил қилиш, маҳаллий коммунал хўжаликка раҳбарлик қилиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, фуқаролик ҳолати акт-

ларини қайд этишни таъминлаш, норматив ҳужжатларни қабул қилиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига зид келмайдиган бошқа ваколатларни амалга ошириш маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қонуний тартибда белгиланган вазифаларидир.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари жамиятнинг уйғун ва самарали ҳаётини фаолиятини таъминлашда муҳим ўрин тутди. Бу эса, бир неча сабаблар билан белгилаб берилган. Биринчидан, бу орган давлатнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсатини маҳаллий минтақаларда ижро этувчи орган бўлиб хизмат қилади. Иккинчидан, аҳолининг турмуш даражаси ва фаровонлигини оширишга, минтақанинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва экологик соҳаларда барқарор ривожланишини таъминлашга қаратилган минтақавий сиёсатни ишлаб чиқади ва амалга оширади. Учинчидан, айнан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари давлат, тадбиркорлик ва фуқаролик жамияти ўртасида воситачи сифатида юзага чиқади. Айнан шу орган “давлат-тадбиркорлик-фуқаролик жамияти” ижтимоий ҳамкорлигида мувофиқлаштирувчи ролни бажаради.

Конституциямизнинг 102-моддасида маҳаллий давлат ҳокимияти органларига бошчилик

масалалари узил-кесил мустаҳкамлаб қўйилган. Унга кўра, вакиллик ва ижроия ҳокимиятини тегишлилигига қараб вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари бошқаради. Вилоят ва Тошкент шаҳар ҳокими Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан қонунга мувофиқ тайинланади ҳамда лавозимидан озод этилади. Туман ва шаҳарларнинг ҳокимлари вилоят, Тошкент шаҳар ҳокими томонидан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади ҳамда тегишли халқ депутатлари Кенгаши томонидан тасдиқланади. Туманларга бўйсунадиган шаҳарларнинг ҳокимлари туман ҳокими томонидан тайинланади ва лавозимидан озод қилинади ҳамда халқ депутатлари туман Кенгаши томонидан тасдиқланади.

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ ҚАНДАЙ?

Бугунги кунда АҚШ, Испания, Германия, Италия, Франция, Япония каби ривожланган мамлакатларнинг тарихий ва замонавий шаклланиш жараёнларини ўрганганимизда бошқарувнинг ҳамма соҳалари ўзини ўзи бошқариш тамойиллари асосида қурилганлигига гувоҳ бўламиз. Шу жиҳатдан хорижий тажрибага таянган ҳолда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятини такомиллаштириш мақсадида қуйидаги таклифларни қонунчилигимизга татбиқ қилиш ўринлидир.

Биринчидан, “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 1-моддаси иккинчи қисмига тегишли ўзгартириш киритилиши зарур. Мазкур нормадан “вакиллик” сўзи чиқариб ташланиши керак. Бу норма ҳокимият ваколатлари бўлиниши принципи мазмун-моҳияти ва самарали фаолият юритишига тўқсинлик қилади. Сабаби, вакиллик органига ижро ҳокимияти томонидан раҳбарлик қилиниши ҳар икки институтнинг ҳам самарасиз фаолият юритишига олиб келади.

Масалан, Япония Маҳаллий ҳокимияти ва халқаро алоқалар бўйича кенгашининг ҳисоботи асосан Япония қонунчилигига кўра маҳаллий вакиллик ва ижро органи жойларда ҳокимият ваколатлари бўлиниши ва ўзаро тибиб туриш тамойили асосида бир-бирдан мустақил фаолият олиб боради.

Илгор хорижий давлатлар, хусусан, Герма-

ния, Япония ва АҚШ тажрибасини ўрганиб чиқиш натижасида мазкур таклиф илгари суртилмоқда.

Иккинчидан, “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 2-моддаси янги тахрирда баён этилиши лозим. Вилоят, туман, шаҳар ҳамда Тошкент шаҳар ҳокими тегишли ҳудуд аҳолиси томонидан лавозимига сайланиши ҳамда лавозимидан озод этилиши лозим. Мазкур нормани ўрнатилиши орқали аҳолининг давлат бошқарув органига бўлган ишончини ошириш мумкин. Шунингдек, бу ислохот ҳар бир ҳокимнинг ўзи масъул бўлган ҳудуд аҳолиси олдидаги жавобгарлигини ошириш, маъмурий-ҳудудий бирликни ҳар томонлама ривожлантириш учун ўз дастурини пухта ишлаб чиқиш, фаолликни ошириш ва шаффофликни таъминлашга хизмат қилиши мумкин.

1946 йилда қабул қилинган Япония Конституциясининг 8-боби ҳамда “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Қонунини маҳаллий давлат ҳокимиятига бағишланган бўлиб, бу ривожланган давлатда ҳоким (Mayor Governor) ҳамда маҳаллий халқ депутатлар кенгаши аъзолари (Members of the Council) тўғридан-тўғри халқ томонидан сайланиши белгилаб қўйилган. Бундан ташқари, Германия Федератив Республикасининг Асосий қонуни (Basic Law) 28-моддасида ҳам маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг раҳбарлари тегишли ҳудуд аҳолиси томонидан сайланиши белгиланган. Худди шундай норма АҚШ, Канада, Италия каби ривожланган давлатлар маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятини тартибга солувчи қонунчиликда ҳам ўз аксини топган. Бу эса, жойларда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятини самарали ташкил этишга хизмат қилмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари маҳаллий ижро органига ҳисобланади. Улар фаолиятини такомиллаштириш ва самарали фаолият юритишини таъминлаш давлат ва жамият олдида турган муҳим вазифадир.

Исломжон АБДИРАҲИМОВ,
“Мадад” муассаса шаклидаги нодавлат
нотижорат ташкилоти бўлим бошлиғи

Давоми. Бошланиши 1-бетда

**ҲУҚУҚНИ БИЛГАН
ШУНЧА САРСОН
БЎЛСА... БИЛМАГАНЛАР
НИМА ҚИЛСИН?**

Қаҳрамонимиз — Насиба Шукурова оқ-қорани таниган, олий маълумотли, тажрибали мутахассис. У 20 йилдан буён давлат идорасида ишлаб келади. Ижарада яшаб, рўзгоридан, бола-чақасидан, кундалик харажатларидан ортиб, уй ололмади. Шунинг учун...

“Бир ҳамкасбимдан Тошкент вилоятининг тоғли ҳудудидан қўшнисининг уйи сотилаётганини эшитиб, аввалига анча узоқ экан, шаҳарга қатнаб ишлаш қийин бўлмасмикин, деган ҳаёлда рад жавобини бердим. Лекин уй эгаси яқинда умр ўлдошидан ажралгани, етмишни қоралаб қолган но-чор онахон ногирон ўғли билан қийналиб қолганини эшитганимда, юрагим бир қалқиб тушди. Йўқ дейишга виждоним йўл бермади. Айниқса, ҳар ойда бўлиб бериш шарти билан уйни сотиб олишим мумкинлиги мен учун маъқул вариант эди. Рози бўлдим...”

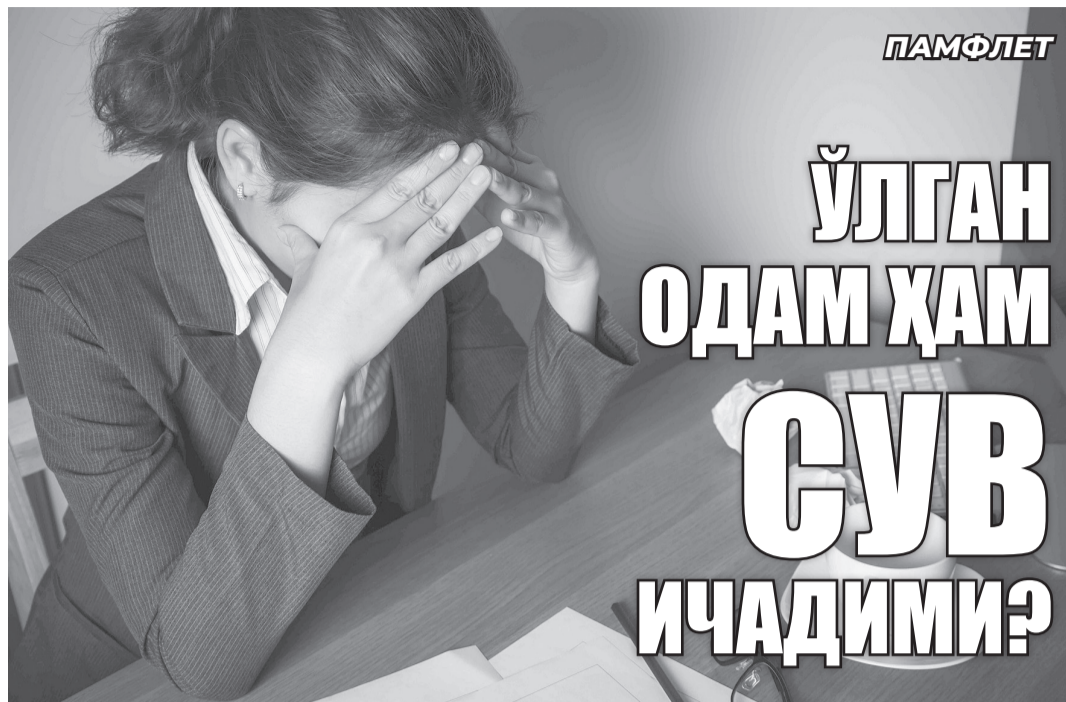
У ўшанда уй билан қўшиб ўзига муаммо “сотиб” олаётганини билмасди. Бу бир хонали уйнинг ташиши бир дунё экан. Орадан уч-тўрт ой ўтиб, ҳали уй олди-сотди шартномаси имзоланмай туриб, уй эгасининг ногирон ўғли (муаммоли бу квартира шу йигитнинг номида экан) шифохонага тушиб қолди. Аҳволи кундан-кунга оғирлашди. Онахоннинг бемор боласига хатто дори-дармон олишига ҳам пули йўқлиги учун Насибадан уйни бўлиб тўлашга келишган бўлса ҳам, келишувни бузиб, кўпроқ пул сўради. Насиба эса, онахонга одамгарчилик қилиш учун банкдан микроқарз олишга мажбур бўлди. Бундай ўйлаб қараса, микроқарз олиш-ку ҳолва экан. Кутилмаганда пандемия бошланди. Олган уйига кўчиб ҳам ўта олмади. Боз устига банкдан олган микроқарзи олти ойлик кредит таътилидан сўнг “макроқарзга” айланди-қолди... (Бу алоҳида мавзу.) Энди давомини эшитинг.

**“ЎЛГАН ОДАМ ҲАМ
СУВ ИЧАДИМИ?”**

Албатта, бу савол бироз ғалати туюлиши мумкин. Аммо бу ҳақли савол.

Очигини айтганда, қонунларимиз барча соҳаларда бўлгани каби уй-жой масаласида ҳам етарли ва анча мукамал. Лекин уларнинг амалдаги ижроси-чи?! Ижрога келганда ақалли ўзи ишлаётган соҳадаги қонунчиликни билмайдиганлар бисёр. Уларнинг устидан юқоридаги раҳбарига арз қилмоқчи бўлсанг, уям ўшалардан бири бўлса, додингни кимга айтасан? Замондошимизнинг куйиб-пишгани бежиз эмас:

“Паркент туманидаги “Сувсоз” идораси раҳбарига квартирани қонуний расмийлаштиришга ҳалақит бераётган соҳадаги камчиликларни, ўзинг дуч келган муаммоларни айтсанг, у оғзаки мурожаат мурожаат эмас, деб турса, ҳафсаланг пир бўлиб, вилоятдаги раҳбариятига учрасанг,

ҲАЁТИЙ САВОЛ: БУ ВОҚЕАЛАРГА КИМ АЙБДОР?!

у ерда ҳам оғзаки мурожаат мурожаат эмаслигини айтшиса-чи?! “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини ўқиб кўрмаганлар раҳбар бўлган ташкилотда қайси ишинг битишига ишонсанг ўзи? Товба, тортишсанг, кулиб туриб шу гапларни ёзиб беринг, деб турса, аламингни қайси қоғозга тўқасан? Ёзсанг, қонуний тартибда кўриб чиқишларига ишонармидинг?! Бу ташкилотдаги юристга дардинани айтмай десанг, унинг судма-суд юрганни эшитиб, бу даргоҳдан “ноумид — умидворлар” кўплигини тасаввур қиласан”.

Хуллас, орадан уч йил ўтди... Насиба квартиранинг келишилган пулини тўлаб бўлгач, энди номига расмийлаштиришга келганда, у онахоннинг кексалигини, оилавий шароитини ҳисобга олиб, коммунал тўловларнинг қарздорлигини ҳам бир-бир тўлаб чиқди. Ичимлик суви учун тўловларни ҳисоблата туриб, янги муаммога дуч келди. Норвал қарздорлик келиб чиққанига гувоҳ бўлди. Қарздорлиги тўланмаса, ҳисоблагич тамғалаб берилмас экан! У суриштириб билса, пандемия даврида сув ҳисоблагич ўрнатилган бўлса ҳам, қарздорлиги баҳона бўлиб тамғалаб берилмаган экан.

“Аслида сув ҳисоблагич янги ўрнатилган, 00002 м³ни кўрсатмоқда. Норвал қарздорлик эса, 1 миллион 252 минг сўмни ташкил этаяпти. Энг қизиғи, бу ҳудудда аҳолига сув бор-йўғи вақти-вақти билан кун давомида уч маҳал, соатбай берилади”.

Ундан ҳам қизиғи, уй эгаси ногирон йигит Холмурод (онахоннинг ўғли) 2020 йилда вафот этган бўлиб, унганча узоқ йиллар онаси билан бошқа хонадонда истиқомат қилган. Хатто сўнги манзилга ҳам онасининг уйдан кузатилган. У тириклигида доимий рўйхатда турган кўп қаватли уйда сув ҳисоблагичи бўлган. Лекин у уйда амалда ҳеч ким яшамаган, табиийки,

сувдан ҳам фойдаланилмаган. Буни электр, газ ҳисоблагичлардаги кўрсаткичлардан ҳам билиш қийин эмас. Шундай бўлса ҳам, сув учун ҳисоблагичга қараб эмас, истеъмолчи сонига қараб ҳисоб-китоб қилинаверган. 2020 йилда, яъни пандемия шароитида эълон қилинган карантин даврида хонадон эгалари томонидан 600 минг сўм тўлов қилинган. 2021 йилда эса, яна 50 минг сўм тўланган. Истеъмолчининг ҳисоб дафтрасига ҳудудий сув назоратчиси томонидан янги ҳисоблагич ўрнатилгани қайд этилган ва имзоланган. Онахоннинг ҳисоб-китоби бўйича шу билан юзага келган қарздорликлар тўла қопланиши, янги сув ҳисоблагич ўрнатилгандан кейин қарздорлик бўлмаслиги керак эди.

Лекин, шунга қарамасдан, бугун юзага келган қарздорликдан ҳамма ҳайрон. Онахон эса, “Товба! Ўлган одам ҳам сув ичадимми?!” — дейди ҳайратдан ёқасини ушлаб. Уни тўлаш учун эса, 71 ёшли онахоннинг икки ойлик нафақа пули ҳам етмаслигини қандай тушуниш мумкин?

Айтмоқчи, 2019 йилда умр ўлдошидан, 2020 йилда ногирон ўғлидан айрилиб, ёлғиз қолган онахон маҳаллада “Темир дафтар”га киритилган.

ҚАРОР БОШҚА, ҲАЁТ БОШҚА...МИ?

Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 20 августдаги “Юридик ва жисмоний шахсларнинг электр энергияси, табиий газ, ичимлик ва иссиқ сувни ҳисобга олиш ускуналарини (ҳисоблагичларни) ечиш, қиёслашдан ўтказиш ва ўрнатиш бўйича давлат хизматлари кўрсатишнинг маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 698-сонли қарорида ҳисобга олиш ускуналарининг қиёслашлараро интервал муддати неча йилни ташкил этиши кўрсатиб ўтилган.

Мазкур қарорга кўра, қиёслаш даврийлиги:

- жисмоний шахслар учун — 8 йил;
- юридик шахслар учун — 4 йилни ташкил этади.

Бироқ мазкур қарорнинг бу тахлитдаги ижросини кўриб, қарор бошқа, ҳаёт бошқа экан... да, деб ўйлаб қоласиз.

Аслида қарорда ҳар бир истеъмолчи электр энергияси, табиий газ, ичимлик ва иссиқ сувни ҳисобга олиш ускуналарини ечиш, қиёслашдан ўтказиш ва ўрнатиш бўйича давлат хизматлари марказларига ёки электрон мурожаат орқали Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали мурожаат қилиши мумкин. “Қизилтоғ” шаҳарчаси ҳудудида бу қонун-қоидалар амалда ишламайди. Бу эса, истеъмолчилар билан ҳисоб-китобларда муаммоларни келтириб чиқармоқда. “Сувсоз”нинг вазифаси фақат пул олишдан иборатми, деган фикрга келасиз.

Паркент туман “Сувсоз” идорасидаги маъсулларнинг айтишича, 2020 йилда ишлаб чиқарилган сув ҳисоблагичнинг қиёслаш даврийлиги — 4 йил, 2021 йилда ишлаб чиқарилгани эса — 8 йил эмиш! Хуллас, туман сув идорасидагилар истеъмолчига кейинги сафар сув ҳисоблагични 2024 йилда қиёслашдан ўтказишини билдиришди. Вилоятдаги маъсулларнинг фикри эса бошқача: улар истеъмолчига янги тамғаланган сув ҳисоблагични 2030 йилда қайта қиёслашдан ўтказилишини белгилаб, электрон базага киритиб қўйишди. Қизиқ, энди қай бирига ишониш кераклиги ҳам муаммо!

“Сувсоз”даги бу носозликнинг асл сабаби бу ҳудудда ҳукумат қарорининг амалдаги ижроси таъминланмаётганлигида.

Шу ўринда ҳудуддаги “Ҳудудгаз” идораси 2021 йилда истеъмолчининг оғзаки мурожаати билан янги, автоматлаштирилган тизимга уланган газ ҳисоблагични ҳеч қандай муаммосиз, бепул ўрнатиб берганлигини, ҳудудий электр тармоқлари идораси билан ҳам

бу борада ҳеч қандай муаммо йўқлигини алоҳида таъкидлаш ўринли. Хўш, “Сувсоз”дагилар ишни ҳанузгача нега улардек ташкил қила олмапти? Бунинг сабабини маъсуллар қандай изоҳлашаркин?

“Сувсоз”дагиларнинг яна бир найранги чиқиб қолди. Энг қизиғи, 2020 йил март ойида сув учун тўланган истеъмолчининг ҳисоб дафтрасидаги 200 минг сўм тўлов компьютердаги маълумотлар базасида қандай қилиб 20 минг сўмга айланиб қолганлиги яна ҳам ҳайратланарли.

“Сувсоз”дагиларнинг бундан ҳам ўтиб тушадиган ажойиб “ихтироси” Н.Шукурова нотариусга борганда маълум бўлди. Нотариус унга “Фақат сувдан қарздорлик қолибди, бошқа ҳужжатларингиз жойида” дегач, қарздорлик миқдори 1 миллион 252 минг сўм эмас, балки 180 минг сўмни ташкил этаётганлиги кўринди. Насиба ҳайрон бўлиб, суриштириб билса, “Сувсоз”дагилар нотариус электрон базасига киритган уйнинг кадастр рақами ва абонентнинг шахсий рақами бошқаники бўлиб чиқди. Таажжуб. Энди шуниси етмай турганди. Бу кетишда бу уй муаммоси яна қанча вақт чўзиларкин, Худо билади...

“УЙИМДАГИ БЕГОНАЛАР...”

Инсоннинг уйи — Ватани ҳисобланади. Бу ватаннинг қўрғони мустаҳкам бўлиши кўпчиликка боғлиқ. Айтайлик, Ички ишлар идораларига, маҳалла маъсулларига ва аҳолига хизмат кўрсатувчи яна бир қатор тизимларнинг тўғри ишлашига кўп жиҳатдан боғлиқ. Унга бегоналар дахл қилмаслиги керак!

Бу гапларни бекорга таъкидлаётганимиз йўқ. Н.Шукурованинг уй эпопеясига яна янги саҳна кўриниши қўшилди. Уч йилдирики, ҳали ўзи рўйхатга киролмаган қаҳрамонимизнинг уйига 2011 йилда бир кунда бир эмас, бир йўла олти киши доимий рўйхатга қўйилган экан. Бундан, яъни ўз уйига рўйхатга қўйилган турмиш миллат вакиллари — бир аёл ва беш эракни ҳеч ким танимаслиги ва бу “операция”дан беҳабарлиги янада таажжубли. Уй дафтарида ҳам бу олтовлон — уйдаги бегоналар қайд этилмаган. “Ойдин” маҳалласи маъсулларидан изоҳ сўралганда, фуқаролик судига мурожаат қилишни тавсия қилишди. Маҳалла инспектори эса, бу муаммога аралашмоқчи эмас...

Бир хонали уй оламан, деб олам жаҳон муаммоларга дуч келаётган Н.Шукурованинг сарсонгарчилиги ҳали давом этмоқда. Қаҳрамонимизни уч йилдан буён қийнаётган бу машамшаларга қонунларимиз айбдорми ёки қонунни бузаётган мансабдорларми? Насибага ўхшаганлар эса, орамизда афсуски, оз эмас. Хотин-қизлар ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза қилиш ва манфаатларини қўзлаш борасидаги ишлар фақат қоғоздами? Қачон қонунларимизга амалда риоя қилинади? Бу саволларга жавоб берадиган одам борми?!

Маруса ҲОСИЛОВА,
“Инсон ва қонун” мухбири

ФУҚАРОЛАР М.Қ ва Е.Плар Миробод туман халқ таълими бўлимига қарашли мактабда хизмат қилади. Уларга олий маълумотли мутахассис бўлишига қарамасдан иш берувчи томонидан 7-разряд ўрнига 6-разряд бўйича иш ҳақи тўлаб келинган. Бундан норози бўлган ходимлар ушбу масалани ҳал қилишда амалий ёрдам сўраб, Миробод туман адлия бўлимига мурожаат қилган.

ИНСПЕКТОРЛАРНИНГ НОРОЗИЛИГИ НИМАДА?

Ўрганиш жараёнида мурожаат муаллифлари ҳақиқатан ҳам умумий ўрта таълим мактаби директорининг тегишли буйруғига асосан ходимлар билан ишлаш бўйича инспектор лавозимига тайинланган. Улар билан иш берувчи ўртасида меҳнат шартномаси ҳам тузилган, аммо туман халқ таълими бўлими томонидан ҳар иккала ходимга 7-разряд бўйича иш ҳақи тўлаб берилмаганлиги маълум бўлди.

Бундан ташқари, туман халқ таълими бўлими томонидан 2022 йил 21 январда тақдим этилган маълумотга кўра, ходим М.Қга 2021 йил 1 августдан бошлаб 7-разряд бўйича 1 миллион 237 минг

110 сўм, Е.Пга эса 2020 йил 1 январдан бошлаб 7-разряд бўйича 2 миллион 17 минг 192 сўм кўшимча иш ҳақи тўлаб берилиши лозимлиги ҳисоблаб берилган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сонли қарори билан “Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобига сақланадиган ташкилотларда банд бўлган хизматчиларнинг кенг тарқалган лавозимлари ходимлари айрим тоифалари меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича разрядлар” 4-иловага мувофиқ тасдиқланган бўлиб, кўрсатилган лавозимларда ишлаётган ходимларга иш ҳақи учун қандай разряд-

лар белгиланиши кераклиги кўрсатилган. Шунга кўра, 4-иловининг 6-бандига асосан, олий маълумотли мутахассислар, мутахассислар ва инспекторлар — 7-разряд қилиб белгиланиши лозим.

Юқоридагиларга кўра, туман адлия бўлими томонидан туман халқ таълими бўлими ҳисобидан ходимлар — М.Қ фойдасига 1 миллион 237 минг 110 сўм, Е.П фойдасига 2 миллион 17 минг 192 сўм иш ҳақи тўлаб берилиши юзасидан тақдимнома киритилиб, ижроси тўлиқ таъминланди.

Элдор НОРБЕКОВ,
Миробод туман адлия бўлими
етакчи маслаҳатчиси

Паркент тумани “Чинорли” маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи фуқаро Т.Алимов иш стажлари пенсия пулини ҳисоблашда инobatга олинмаганлигидан норози бўлиб, туман адлия бўлимига мурожаат қилди. Фуқаронинг мурожаати ўрганилганида, ҳақиқатан ҳам пенсия пулини ҳисоблашда хатоликка йўл қўйилгани маълум бўлди.

НОТЎҒРИ ҲИСОБЛАНГАН ПЕНСИЯ ТЎҒРИЛАНДИ

Т.Алимов 1972-1982 йилларда тумандаги колхозда ишчи бўлиб ишлаган. Т.Алимовга жами 13 йил 8 ой 25 кун меҳнат стажы ҳисобланган ҳолда 2016 йил 11 апрелдан 139 минг 252 сўм миқдорда бирламчи тўлиқсиз ёшга доир пенсия тайинланганлиги, ҳозирда унинг пенсияси 440 минг сўмни ташкил этаётганлиги маълум бўлди.

Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси туман бўлимига мурожаатчининг манфаатини кўзлаб унинг ўн йил давомида колхозда ишчи бўлиб ишлаган даврини инobatга олишни ва пенсияни қайта ҳисоблашни сўраб тақдимнома киритилди. Натижада Т. Алимовнинг колхозда ишлаган даври инobatга олиниб, унинг пенсияси миқдори 2022 йил 1 апрелдан Т. Алимовга 1 миллион 483 минг 533 сўм этиб белгиланди.

Шунингдек, фуқаронинг бузилган ҳуқуқлари тикланиб, унга бирламчи ёшга доир пенсия тайинланган кундан 2022 йил 1 апрелгача бўлган муддат учун 52 миллион 62 минг 745 сўм миқдорда пенсия пулининг нотўғри ҳисобланган миқдори 1 апрелгача тўлаб бериладиган бўлди.

Мирбунёд МИРҲОМИДОВ,
Паркент туман адлия бўлими етакчи
маслаҳатчиси

Байрам куни ИШЛАГАН ҲАҚИМИЗ НИМА БЎЛАДИ?

ШАРОФ Рашидов туманидаги “Учтепа” маҳалласида яшовчи, туман тиббиёт бирлашмасида ишлаб келаётган фуқаро Л.Жулбекова ва бошқаларнинг 2022 йилнинг 1 январь куни навбатчиликка жалб қилинган бўлсалар-да, байрам куни учун кўшимча пул маблағи тўлаб берилмаганлигидан норози бўлиб қилган мурожаати туман адлия бўлими томонидан ўрганилди.

Аниқланишича, фуқаро Л.Жулбекова ва бошқа ходимлар тиббиёт бирлашмаси томонидан байрам куни навбатчиликка жалб қилиниб, 103 нафар тиббиёт ходимига 30 миллион 51 минг 444 сўм кўшимча пул маблағи тўлаб бериш чоралари кўрилмаган.

Ваҳоланки, Меҳнат кодексининг 157-моддасида “Иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш кунлари ва байрам кунларидаги ишлар учун камида икки ҳисса миқдорда ҳақ тўланиши, тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдори жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, — иш берувчи томонидан касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиши” белгиланган.

Мазкур ҳолат юзасидан туман тиббиёт бирлашмаси раҳбарига қонун ҳужжатларининг бузилиши, уларнинг сабаблари ва бунга олиб келувчи шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида тақдимнома киритилиб, 103 нафар тиббиёт ходимига 30 миллион 51 минг 444 сўм пул маблағи тўлаб берилиши таъминланди.

Илғоржон РАШИДОВ,
Шароф Рашидов туман
адлия бўлими бошлиғи

УЧТЕПА туман маданият бўлими ходимларининг моддий рағбатлантириш маблағлари тўланмаётганлигидан норози бўлиб қилган мурожаати туман адлия бўлими томонидан қонун доирасида ўрганиб чиқилди.

ҚАРОР

маданият бўлимига тааллуқли эмасми?

Президентимизнинг 2020 йил 26 майдаги “Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарорининг 11-бандида, 2021 йил 1 январдан бошлаб давлат хизматчилари учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тизими жорий этилгунга қадар Маданият вазирлиги, ҳудудий маданият бошқармалари ҳамда туман ва шаҳар бўлимлари ходимлари учун Давлат бюджетидан ушбу харажатларга Маданият вазирлиги ҳузуридаги “Маданият ва санъатни ривожлантириш” жамғармасига ажратиладиган маблағлар ҳисобидан моддий рағбатлантириш турлари жорий этилган.

Лекин, мазкур Қарор талабларига зид равишда тўланиши лозим бўлган маблағ Учтепа туман маданият бўлими ходимларига ўз муддатида тўланмасдан келинганлиги аниқланди.

Ушбу ҳолат юзасидан туман адлия бўлими томонидан фуқаролик ишлари бўйича Учтепа туманлараро судига тўрт нафар фуқаронинг манфаатини кўзлаб даъво аризалари киритилди.

Мазкур даъво аризалари суд томонидан тўлиқ қаноатлантирилди ва туман маданият бўлими зиммасига ходимларга тўланмасдан қолган қарийиб 56 миллион сўмлик тўловни тўлаб бериш мажбурияти юклатилди.

Отабек НЕГМАТОВ,
Учтепа туман адлия бўлими
бошлиғи

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БЎЛИМИДАН

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ҲАҚҚИ УНДИРИЛДИ

СЕРГЕЛИ туманидаги умумий ўрта таълим мактабининг бир гуруҳ ўқитувчилари ўзбек синфларида ўқиётган ўқувчиларга рус тилидан дарс бераётганлиги, С1 даражали сертификатлари бўлишига қарамасдан уларга устама тўланмаганлигидан норози бўлиб, Сергели туман адлия бўлимига мурожаат қилган.

Мурожаатни ўрганиш давомида ҳақиқатан ҳам туман халқ таълими бўлими томонидан мазкур фуқароларга иш ҳақи тенглаштирилган кўшимча устамалар тегишли тартибда тўланмаганлиги маълум бўлди.

Ваҳоланки, Президентимизнинг 2021 йил 19 майдаги Қарорининг 5-бандида, 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб таълим муассасаларининг камида С1 даражадаги миллий ёки унга тенглаштирилган мос даражадаги халқаро тан олинган сертификатга эга хорижий тиллар ўқитувчиларига уларнинг базавий тариф ставкасига нисбатан ҳар ойлик 50 фоиз миқдорда кўшимча устама ҳақи тўлаб борилиши белгиланган.

Меҳнат кодексининг 154-моддаси биринчи қисмида иш берув-

чи ўзининг молиявий ҳолатидан қатъи назар, ходимга бажарган иши учун белгиланган меҳнат ҳақи шартларига мувофиқ ушбу Кодекснинг 161-моддасида кўрсатилган муддатларда ҳақ тўлаши шартлиги белгиланган.

Шунга кўра, туман адлия бўлими томонидан фуқаролик ишлари бўйича Яккасарой туманлараро судига мактаб ўқитувчиларига жами 114 миллион 641 минг 551 сўм миқдорда иш ҳақини ундириш ҳақида 16 та даъво аризаси киритилди. Суднинг буйруғига кўра 16 нафар фуқаро фойдасига ҳисобланган иш ҳақини қардор Сергели туман халқ таълими бўлимидан ундириш белгиланди.

Рустам АБУЛХАЙРОВ,
Сергели туман адлия бўлими
бошлиғи

ФАЛОН компаниянинг директори Эшмат Тошматни ишга олиш эвазига пора олаётганда қўлга тушиб, неча йилгача “кесилибди”. Тошкентдаги обрўли университетнинг декани бўлиб ишлаб юрган Боймат Шойматни ўқишга киритиб қўйиш учун неччи миллионидир қўрттай санаётганда ҳибсга олинди. Яқиндагина ҳокимга ўринбосар бўлган Гулматни давлатнинг ерини кимгадир сотаётган вақтда қўлга кишан уриб олиб кетишибди...

ПИШГАН ИШНИНГ “БЕЛИГА ТЕПИШДИ”

Шунга ўхшаш гапларни кунда, кунора эшитамиз, ўқиймиз, кўрамиз. Керак бўлса қанчасига гувоҳ ҳам бўламиз. Аммо бундай ҳолатлар ҳаммининг ҳам кўзини очавермайди, нафсининг қулига айланишдан тийилиш кераклигини кўнглига солавермайди. Йўқса, коррупция балоси аллақачон барҳам топиб, айримлар бутун халқнинг, яқинларининг, оила аъзоларининг олдида мулзам бўлиб суднинг қора курсисидида ўтирмасди.

Узоқ йиллар Тошкентдаги бообрў лицейда директор ўринбосари бўлиб ишлаган Г.Раззоқова (исм-шарифлари ўзгартирилган) ўтган йили нафақага чиқди. У кишини лицейда бутун жамоа, шогирдлар, ўқувчилар хурмат-иззатини жойига қўйиб, ҳавас билан нафақага кузатишган эди. Аммо бугун ўша жамоада Г.Раззоқовага нисбатан ҳавасда бўлиш туйғуси қолдимикан? Нега дейсизми? Унда эшитинг!

Воқеани ипидан игнасиғача келтириб

ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Гапнинг пўст калласини айтганда, ўша лицейда ўқиб битириб кетган Н.Холматов ижтимоий тармоқлар орқали З.Солиева билан танишиб қолади. Гапнинг орасида З.Солиева бу йил кизи 9-синфни тугатаётганлигини айтиб, Тошкентдаги биронта лицейни тавсия қилишини сўрайди. Шунда Н.Холматов ўзи ўқиган лицейни маслаҳат беради. Керак бўлса “қўллаб” юборишини ҳам айтади. Бу гап З.Солиевага ҳам ёқиб тушади. Тезроқ гаплашиб, жавобини айтишини кутади.

Албатта, Н.Холматов З.Солиеванинг кизи ўқишга киришида “қўллаб” юбораман, деб бекорга катга гапирмади. У Г.Раззоқовани орқа қилиб гапирганди. Чунки лицейда ўқиб юрган кезларида директор ўринбосари бўлган Г.Раззоқова билан яхши чиқишарди.

Шундан сўнг Н.Холматов Г.Раззоқова билан телефон орқали гаплашиб, бир тани-

шининг кизи лицейга кириши кераклигини айтади...

Савдо 1000 АҚШ долларига пишади. Бунга З.Солиева ҳам рози бўлади. Лицейга кириш имтиҳонлари бошланишидан олдин “олди-берди”ни қилиш вақти белгиланади...

Йўқ, иш собиқ директор ўринбосари ва Н.Холматов ўйлагандек бўлмади. Тошкент шаҳар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари пишиб турган ишнинг “белига тешиди”. Порахўрликка йўл қўйган Г.Раззоқова ва Н.Холматов суд қилинди. Ҳар иккисига ҳам қилмишига яраша жазо тайинланди.

Хулоса қисмини ёзиш жоиз, деб билмадим. Чунки коррупцияга қўл урган “қаҳрамонларимиз” жавобгарликка тортилганлигининг ўзи ақли расо одамга хулосадир! Нима дедингиз?

Ёрбек ИСКАНДАРОВ,
“Инсон ва қонун” мухбири

ХАЛҚИМИЗДА “Қассобга мой қайғуси, эчкига жон қайғуси...” деган эски мақол бор. Кармана тумани дезинфекция станцияси мансабдор шахсларининг жиноий ишларини эшитган одам “шифокорга нафс қайғусими?” деб ўйлаши табиий.

**Судга
етақлаган
НАФС
ҚАЙҒУСИ...**

Мазкур жиноят иши тафсилотларига кўра, судланувчи М.Сагатов (исм-шарифлари ўзгартирилган) туман дезинфекция станцияси бош шифокори бўла туриб, фуқаро К.Ўринов билан жиноий тил бириктириб, “Навоий халқаро аэропорти” МЧЖнинг “CARGO” юк терминалида хориждан келган юкларни дезинфекция қилиб, пул топиш мақсадида 2020 йилнинг июнь ойида “Навоий халқаро аэропорти” МЧЖ директори номига хат орқали мурожаат қилади. Хатда “Навоий халқаро аэропорти” билан шартнома тузилганлигини, шу сабабли ходимлар (аслида дезинфекция станциясида ишламайдиган) К.Умаров, А.Раҳматов ва Д.Комиловларга аэропортнинг “Cargo” юк терминалига киришлари учун рухсатнома расмийлаштириб беришни сўраб, сохта маълумотларни кўрсатади. Шу сохта хат орқали дезинфекция станциясининг сохта ходимлари аэропортнинг юк терминалига кириб, ҳаво йўллари орқали хорижий давлатлардан ташиб келти-

рилган жами 3 миллион 977 минг 708 килограмм юк жўнатмаларини дезинфекция қилиб, бажарилган иш учун туман дезинфекция станцияси ҳисоб рақамига кирим қилиниши лозим бўлган 38 миллион 611 минг 633 сўм пулларни станциянинг АТИБ “Микрокредит-банк” Кармана филиалидаги ҳисоб рақамига кирим қилмасдан, туман дезинфекция станцияси манфаатларига жиддий зиён етказишган.

Бундан ташқари, бош шифокор дезинфекция станцияси бош ҳисобчиси К.Ўринов билан тил бириктириб, Президентимизнинг “Коронавирус пандемияси ва глобал инкироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони ижроси юзасидан ташкил этилган инкирозга қарши кураш жамғармасидан 2020 йил июнь-октябрь ойлари давомида корхонага ажратилган 196 миллион 143 минг 932 сўм пул маблағини асосиз чиқим қилиб, яъни ишчиларга ҳисобланган ойлик иш ҳақларидан давлат бюджетига 12 фоизлик ягона ижтимоий тўлов ундирилиши лозимлигини била туриб, 28 миллион 889 минг 287 сўмни ишчи-хизматчиларга ортқича тўлаш билан давлат мулкни ўзлаштириш ва растрата йўли билан талон-торож қилишган.

Судланувчиларга жазо тайинлашда, барча ҳолатлар инобатга олиниб, қонунда кўрсатилган мансабдорлик ва моддий жавобгарлик юклатилган лавозимларда ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиш, жарима, озодликни чела ва ахлоқ тузатиш ишлари жазолари тайинланди.

Дилобар ЭРҒАШЕВА,
жиноят ишлари бўйича Томди туман суди раиси,
Маруса ҲОСИЛОВА,
“Инсон ва қонун” мухбири

ЯҚИНДА Янгихаёт туман суди томонидан очиқ суд мажлиси бўлиб ўтди. Гап шундаки, “Ватанпарвар” ташкилоти Сергели ўқув спорт техник клуби унитар корхонаси биносида ўтган суд мажлисида мазкур ташкилот ўқитувчисининг иши кўрилди. Судланувчи Т.Холбоев (исм-шарифлари ўзгартирилган) фирибгарлик, яъни алдаш ва ишончли суиестемол қилиб ўзганинг мулкни хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда қўлга киритмоқчи бўлади. У бир фуқарога ўзи ишлаб келаётган ташкилотда ўқув жараёнларида қатнашмаган ҳолда туман марказий поликлиникаси ва Тошкент шаҳар ИИБ ЙҲХБ органларида ишловчи мансабдор шахсларга пора бериш орқали “Форма №083” тиббий маълумотномани ҳамда транспорт воситасини “С” тоифаси билан бошқариш ҳуқуқини берувчи рухсатномани имтиҳондан ўтказган ҳолда олиб беришни ваъда қилади.

— Демак, ўғлингиз ўқишга қатнашмасдан “права” олмақчи-да, — деди Т.Холбоев ундан нажот сўраб келган аёлга. — Ҳаракат қилиб кўраман.

— ГАИ нима бўлади, — яна савол беради аёл.

— Бу ёғини ҳам ўзим тўғрилайман. Сизга айтсам, давлатга тўлайдиган пули билан жами 2 миллион 700 минг сўм берсангиз, ўғлингизга “С” тоифали хайдовчилик гувоҳномасини олиб бераман.

Т.Холбоев “Спутник-16” мавзесидида жойлашган “Корзинка” олдида дарсларда қатнашмаслик ҳамда синов имтиҳонларидан муваффақиятли ўтказиб бериш эвазига аёлдан айтилган пулни олаётган вақтида департамент ходимлари томонидан ушланди.

Суд барча жиҳатларни эътиборга олиб, Т.Холбоевга узил-кесил базавий ҳисоблаш миқдорининг 75 баравари миқдоридида жарима жазоси тайинланди.

Энди ўйлаб кўрайлик, агарда аёлнинг ўғли “Ватанпарвар” ташкилотидида ўқимасдан хайдовчилик гувоҳномасини олганда нима бўларди? Юз бераётган кўнгини йўл-транспорт ҳодисаларининг илдизини шу ердан қидириш керак эмасми?

Баҳром ТАШПҮЛАТОВ,
жиноят ишлари бўйича Янгихаёт туман суди раиси

Фирибгар

УЧИНЧИ марта суднинг қора курсисидида ўтирган С.Парпиева (исм-шарифлари ўзгартирилган) хавфли рецидивист бўла туриб, ўзгалар мулкни алдаш ва ишончли суиестемол қилиш йўли билан қўлга киритиш мақсадида пойтахтимизнинг Олмазор туманида яна бир шахсни алдайди. У “Сағбон” кўчасида жойлашган “Clever mikrocredit tashkiloti” МЧЖ биносида К.Рихсиев билан танишади.

— Келинг, иккаламиз бир иш қилайлик, — дейди Соҳиба Парпиева.

— Хўш, эшитаман.

— Сизнинг номингизда бўлган “Ласетти” русумли машинани гаровга қўйиб, қирқ миллион сўм кредит олсак. Олинган пулни телефон бизнесига урамиз. Кредит фоизини эса ўзим тўлаб бораман. Бизнесдаги фойдани тенг бўлишамиз. Хавотир олмаган, ҳаммаси жойида бўлади.

Қисқаси, К.Рихсиев унинг гапига ишонади ва ўзининг номига қирқ миллион сўм кредит шартномасини расмийлаштиради. С.Парпиева олинган пулни ўз эҳтиёжига сарфлаб юбориб, кредит пулини қайтариш “эсидан” чиқади. К.Рихсиевнинг автомашинаси эса кредит пули қайтарилмагунча гаровда ушлаб туриладиган бўлди.

С.Парпиева бу билан чекланмади. Ўтган йили у Яшнобод туманида жойлашган “Авиасозлар дехқон бозори” худудидида М.Қодировнинг ҳам ишончига кириб, гўёки унга банк орқали уч юз миллион сўм кредит олиб беришни ваъда қилади. Олдиндан тўлов ва кредит хужжатларини расмийлаштириш мақсадида харажатлар учун, деб М.Қодировдан етмиш миллион сўм миқдордаги пулни алдаб олади. Яна ўша гап, яна ўша ваъда. Олинган пулни яна ўз эҳтиёжи учун сарфлайди.

Ўзининг жиноий харажатларини давом эттирган С.Парпиева кредит ташкилоти олдида яна бир одамни “овлайди”.

— “Ласетти” машинангизни гаровга қўйиб 15 миллион сўм кредит олсак, ўзим тез орада кредитни тўлайман. Тагин мени “мошенник” деб ўйламаган.

Т.Ўктамов унинг гапига ишонади ва номидаги автомашинани гаровга қўйиб, 15 миллион сўмлик кредит шартномасини расмийлаштиради. Пулни қўлга киритган С.Парпиева тезда кўздан ғойиб бўлади. Табиийки, Т.Ўктамов айтилган муддатда кредит пулини қайтариши ва машинасини миниб кетиши керак эди. С.Парпиева эса дом-дараксиз.

Мазкур ҳолатлар бўйича олиб борилган қидирув ва суриштирув ишлари натижасида С.Парпиева қўлга олинди.

Суднинг ҳукми билан С.Парпиева узил-кесил беш йил тўрт ой муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Анвар ИКРОМОВ,
жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман суди судьяси

“ПРАВА” ОЛИБ БЕРАМАН

АДЛИЯ вазирлиги томонидан жорий йилнинг февраль-март ойлари “Хотин-қизлар ҳуқуқлари бўйича долзарб икки ой” деб эълон қилинган. Мазкур икки ойлик доирасида барча ҳудудларда турли тадбирлар ташкил этилмоқда.

Адлия вазири Р. Давлетовнинг тизимдаги 2 мингдан ортиқ аёллар билан видеоконференцалоқа орқали суҳбатлашиши, хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллиги ва ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсадида ўтказилган умуммиллий имтиҳон ва бошқа қатор тадбирлар хотин-қизларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида ўзига хос янги саҳифа очди.

“ХОТИН-ҚИЗЛАР

ҳуқуқлари бўйича долзарб икки ой”

МАМЛАКАТИМИЗДА хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлашга доир, уларга имтиёзлар беришни назарда tutuvchi кўплаб норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

ТАҚИҚЛАР БЕКОР ҚИЛИНДИ

Президентимизнинг 2019 йил 7 мартдаги “Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарори шулардан бири.

Унга асосан, 2019 йил 1 майдан бошлаб аёллар меҳнатини муайян соҳа ёки касбларда қўллаш бўйича тақиқлар бекор қилинди.

Тавсиявий характердаги аёллар соғлиғига салбий таъсир этиши мумкин бўлган соҳа ёки касблар рўйхати тасдиқланди.

Бола парваришlash таътилининг камида уч ойи ота томонидан фойдаланилган тақдирда, ота ёки онадан бирига Меҳнат кодексининг 234-моддаси тартибида кўшимча бир ой тўланадиган бола парваришlash таътили бериладиган бўлди.

Икки ёшга тўлмаган фарзандини тарбияловчи ота-оналарнинг бирига уларнинг иш вақтидаги дам олиш ва овқатланиш, болани овқатлантириш учун бериладиган танаффуслар ҳисобидан иш берувчи билан келишган ҳолда кун давомида фойдаланиладиган танаффус вақтини белгилash ҳуқуқи берилди.

Аёлларнинг пенсия ёшига тўлганлиги ёки қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи вужудга келганда, улар билан тузилган номуайян муддатли меҳнат шартномасини 60 ёшга тўлгунга қадар ёки меҳнат шартномаси муддати тугагунга қадар иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилиш тақиқланди.

Эркак ва аёллар ҳуқуқлари тенглигининг бузилиши билан боғлиқ ишларнинг судларда кўриб чиқилишида аёлларга адвокатлар томонидан кўрсатиладиган юридик хизмат учун ҳақ уларнинг хоҳишига кўра давлат ҳисобидан қопланиши белгиланди.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 июндаги 402-сонли қарори билан “Олий таълим муассасаларига кўшимча давлат гранти асосидаги қабул кўрсаткичлари доирасида эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизларга танловда иштирок этиш учун тавсиянома бериш ва уларни ўқишга қабул қилишни ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низом тасдиқланди.

Низомга кўра, эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизларга олий таълим муассасаларига киришда давлат гранти асосидаги қабул доирасидаги танловда иштирок этиш учун тавсиянома куйидаги мезонлар асосида берилди:

- кам таъминланган оилалардаги хотин-қизлар;
- тўлиқсиз оилада тарбияланаётган, яъни отаси ёки онаси ёхуд уларнинг иккаласи ҳам вафот этган ижтимоий ҳимояга муҳтож қизлар;
- турмуш ўртоғи вафот этган, вояга етмаган фарзандини ёлғиз тарбиялаётган ижтимоий ҳимояга муҳтож аёллар;
- ногирон фарзанди бор эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизлар;
- 2 ва ундан ортиқ фарзандини тарбиялаётган, қариндошларидан алоҳида яшаётган ёлғиз аёлларнинг қиз фарзандлари;
- ота-оналаридан бири ёки ҳар иккиси ҳам I ёки II гуруҳ ногирони бўлган эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизлар.

Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 17 сентябрдаги 585-сонли қарори билан тасдиқланган “Ота-онаси ёки уларнинг биридан айрилган муҳтож қизлар, боқувчиси йўқ ёлғиз аёллар олий таълим олишини моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш тартиби тўғрисида”ги Низомга асосан, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб ҳар йили ўз ҳудудларидан ўқишга кирган 25 нафар ҳамда 2, 4-курсда таҳсил олаётган 75 нафар, жами 100 нафар хотин-қиз учун маҳаллий бюджетнинг кўшимча манбалари ҳисобидан базавий тўлов-контракт суммасини тўрт ўқув йилининг якунлашишига қадар тўлаб беради.

Муҳаббат ХОЖАХМЕТОВА,
Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги масъул ходими

ДОЛЗАРБ икки ойлик доирасида Тошкент шаҳар адлия бошқармаси томонидан пойтахтимиздаги давлат бошқарув органлари ва ташкилотларида хизмат қилаётган хотин-қизларнинг Меҳнат кодексига мувофиқ берилган айрим имтиёزلардан фойдаланиш ҳолати таҳлил қилинди.

ҚОҒОЗДА ҚОЛИБ КЕТАЁТГАН ИМКОНИАТЛАР

Таҳлил давомида 77 та ташкилотда меҳнат фаолиятини олиб бораётган жами 10 минг 543 нафар аёл ходимларга иш жойида яратилган шарт-шароитлар ўрганилди. 6 минг 104 нафар аёл имтиёз ва кафолатга эга аёллар тоифасига кириши маълум бўлди. Хусусан, ўн тўрт ёшга тўлмаган фарзанди бор аёллар 2 минг 47 нафар, ўн икки ёшга тўлмаган боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон фарзанди бор аёллар 1 минг 684 нафар, икки ёшга тўлмаган фарзанди бор аёллар 1 минг 101 нафар, уч ёшга тўлмаган фарзанди бор аёллар эса 761 нафар, ҳомиладор аёллар 417 нафар, ўн олти ёшга тўлмаган ногирон болани тарбиялаётган аёллар 57 нафар, ногирон боласини тарбиялаётган аёллар 37 нафардан иборатлиги аниқланди.

Таҳлил натижасига кўра, 6 минг 104 нафар аёллардан бор-йўғи 574 нафари қонунчиликда белгиланган имтиёз ва кафолатлардан фойдаланган, холос. Яъни, имтиёз ва кафолатлардан фойдаланиш кўрсаткичи атиги 9 фоизни ташкил этмоқда.

Хусусан, ўн икки ёшга тўлмаган боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон фарзанди бор аёллар 505 нафардан иборат бўлиб, шундан 35 нафар ходимга Меҳнат кодексининг 150-моддаси асосида иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилган.

Уч ёшга тўлмаган фарзанди бор аёллар, яъни 14 нафар ходимнинг иш вақтининг қисқартирилган муддатига бўлган ҳуқуқи инobatта олиниб, улар учун ҳафтасига 35 соат иш вақти белгиланган.

10 нафар аёлга ва оилавий вазифаларни бажариш билан машғул шахсларга тўлиқсиз иш вақти белгиланган бўлиб, амалда бу кўрсаткич 1 минг 759 та, яъни 1 минг 399 таси соғлиқни сақлаш, 169 таси халқ таълими тизимида, 132 таси эса бошқа давлат иштирокидаги ташкилот ва муассасалардаги давлат музейи, ДУК, интернат каби ташкилотларда бўлиши лозим эди.

Белгиланган имтиёз ва кафолатлар иш берувчи ташкилотлар кесимида таҳлил қилинганда, соғлиқни сақлаш тизимида 4 минг 964 нафар ходимдан 445 нафари, олий таълим муассасалари тизимида 462 нафар ходимдан 38 нафари, давлат бошқарув органлари ва ташкилотларида 208 нафар ходимдан 31 нафари, бошқа давлат иштирокидаги ташкилот ва муассасалардаги 470 нафар ходимдан 60 нафари меҳнат қонунчилиги билан кафолатланган имтиёзларнинг айрим турларидан фойдаланган.

Ушбу ҳолатлар бугунги кунда хотин-қизларимиз ўз ҳуқуқларини етарли даражада талаб қила олмаётганидан, давлат ташкилотларида ишлаётган аёлларнинг аксарияти мамлакатимиз меҳнат қонунчилигида белгиланган имтиёزلардан беҳабарлиги ёки мазкур кафолатлар иш берувчилар томонидан қўлланилмаётганидан далolat беради.

Ваҳоланки, юртимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатлари Конституциямиз ҳамда қонунларимизда мустаҳкамлаб қўйилган. Бироқ бу борадаги имкониятларнинг кўпи қоғозда қолиб кетмоқда.

Жасур ХУДОЁРОВ,
Тошкент шаҳар адлия бошқармаси масъул ходими

ШУ йилнинг 3 март куни Наманган шаҳрида “Аёллар форуми” ўтказилди. Унда 400 нафарга яқин хотин-қиз иштирок этди. Суд, прокуратура, ички ишлар, адлия органлари ФХДЁ, давлат хизматлари марказлари, нотариус, психолог, “Мадад” ННТ ходимлари ва отинойилар томонидан сайёр қабул ўтказилиб, хотин-қизлар муаммолари тингланди.

НАМАНГАНДА “АЁЛЛАР ФОРУМИ”

Форум якунида спортда ютуқларга эришган қизларнинг чиқиши, гимнастрада рақслари, миллий либослар намойиши, санъат ва маданият ходимлари чиқишлари ҳамда ҳунарманд аёллар томонидан тайёрланган қўл меҳнати маҳсулотлари савдо ярмаркаси ташкил этилди.

Жамиятда аёллар ҳуқуқларини таъминлаш, уларнинг эркинликларини ҳуқуқий кафолатлаш, гендер тенгликни мустаҳкамлаш адлия органларининг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолади.

Шоҳдиёр ТЎРАМИРЗАЕВ,
Наманган вилоят адлия бошқармаси масъул ходими

ҚОНУНЧИЛИГИМИЗДА аёлларга бир қатор имтиёзлар берилган. Уларнинг аксарияти меҳнатга оид муносабатларда ўз аксини топган. Хусусан, ҳомиладорлиги ёки боласи борлиги сабабли аёлларни ишга қабул қилишни рад этиш ва уларнинг иш ҳақини камайтириш тақиқланади. Ҳомиладор аёлни ёки уч ёшга тўлмаган боласи бор аёлни ишга қабул қилиш рад этилган тақдирда иш берувчи рад этишнинг сабабларини уларга ёзма равишда маълум қилиши шарт.

МЕҲНАТ ҚОНУНЧИЛИГИДА АЁЛЛАР МАНФААТИ ЮҚОРИ

Шунингдек, уч ёшга тўлмаган боласи бор, бюджет ҳисобидан молиявий жиҳатдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотларда ишлаётган аёлларга иш вақтининг ҳафтасига ўттиз беш соатдан ошмайдиган қисқартирилган муддати белгиланади. Бунда ходимнинг меҳнатига ҳақ ҳар кунги тўлиқ иш муддати чоғида тегишли тоифадаги ходимлар учун белгиланган миқдорда тўланади.

Ҳомиладор аёлларга туққунга қадар етмиш календарь кун ва туққанидан кейин эллик олти календарь кун (туғуруқ қийин кечган ёки икки ва ундан ортиқ бола туғилган ҳолларда — етмиш календарь кун) муддати билан ҳомиладорлик ва туғиш таътиллари берилиб, давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақа тўланади.

Ҳомиладорлик ва туғиш таътили тугаганидан кейин аёлнинг хоҳишига кўра, унга боласи икки ёшга тўлгунга қадар болани парваришlash учун таътил берилиб, бу даврда қонунчиликда белгиланган тартибда нафақа тўланади. Шуни айтиш жоизки, ҳомиладор аёллар ва уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди, корхонанинг бутунлай тугатилиш ҳоллари бундан мустасно. Бундай ҳолларда меҳнат шартномаси уларни, албатта, ишга жойлаштириш шарт билан бекор қилинади.

Зафарбек НИЁЗМАТОВ,
Ҳазорасп туман юридик хизмат кўрсатиш маркази бош юриконсульти

ТАҲРИРИЯТДАН:

МАҲМУДУХҲА Бехбудий, Абдулла Авлоний, Исҳоқхон Иброт, Абдурауф Фитрат, Абдулҳамид Чўлпон, Абдулла Қодир-рий каби улуғ маърифатпарвар аждодларимиз хотирасига бағишланган муҳташам ҳайкаллар, музейлар бунёд этилди, ижод мактаблари фаолияти йўлга қўйилди. Сиёсий қатағон йилларида ноҳақ қурбон бўлган юртдошларимизнинг номларини аниқлаш, уларнинг қолдирган меросини ўрганиш ва кенг жамоатчиликка етказишга қаратилган илмий-тадқиқот ишлари, бадиий ва ҳужжатли асарлар яратилмоқда.

Ҳурматли газетхон! Яқинда “Машраб” нашриёти томонидан Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист, шоир ва таржимон Ғулум Мирзонинг ушбу мавзуда ёзилган “Эй, дарвеш (Зулмни енгган мазлумлар қиссаси)” номли китоби чоп этилди. Ушбу қиссада XX асрнинг 37-50-йилларидаги катта қатағон қурбони бўлган ота-болалар Мирза Сўфи Тўлаев ва Абдирайим Мирзаевга нисбатан адолат тиклангани, яъни орадан 70 йил ўтиб уларнинг айбсизлиги аниқлангани ҳамда оқлангани ҳақида ҳикоя қилинган.

Тарихий ҳужжатлар ва шахсий хотиралар асосида битилган қиссадан мўъжаз бир фаслни эътиборингизга ҳавола қилишга жазм этдик. Сизга манзур бўлади, деган умиддамыз.

Ғулум МИРЗО,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист

Қинғир ишнинг қийиғи қирқ йилдан сўнг ҳам очилади, дейдилар. Ота-бобом тақдирига тааллуқли фитналар шош бўлиши ва адолат қарор топиши учун эса роппа-роса 70 йил керак бўлди. Шу маънода, бу ўринда НКВД органларини ўзлари фойдаланган одамларнинг “этаги”ни очганликда айблаш инсофдан эмас. Ҳамма гап “Иккинчи гувоҳ”нинг ўзиде: ожиз банд қайси бир тор даврада кайфи тарақ холда “фалон қишлоқда яшайдиган фалончиларни қаматиб юбордим”, деб оғзидан гуллаб қўйган бўлса керак. Чунки, Хрущёв сиёсатининг шамоллари қишлоқларга етиб келгани сари турли давралар ва тўй-маъракаларда одамларнинг “Иккинчи гувоҳ”га ўхшаш юзи шувутларга нисбатан дакки-дашнолари кучая борган.

— Бировларни “дезертир” деб тухмат қилибсан, ўзинг ҳам ҳарбий хизматда бўлмагансан-ку? Уруш бошланганида 30 ёшда бўла туриб, нима учун фронтга кетмагансан?

— Умринг давомидан битта ҳам китоб ўқимагансан, шундай экан ўзгаларнинг кутубхонасини ёптириб, китобларини мусодара қилдиришга виждонинг қийналмадимми?

— Эътиқодли одамлар бўлгани учун отани ёлғиз ўғли билан бирга “халқ душмани” деб эълон қилиб, икки муштипар аёл ва тўрт норасида болани қаровсиз қолдирган сендек қаттиққўл, адолатсиз ва ахлоқсиз одамлар “халқ дўсти” бўлиб қолдиларингми?

— Ўзбек билан ўриснинг мозори алоҳида бўлади деганларни қатағон қилиб, ўзинга қайси мазордан жой банд қилиб қўйдинг, айт қани?..

Бундай аёвсиз сўров-қистовлар, албатта, мажлислардагидек очиқ-ошкора айтилмаган. Зеро, бетгачопарлик ҳам бир айб. Қолаверса, “юз — иссиқ”, дейдилар. Шу иссиқ юзга совуқ гапларни айтиб-солишнинг ҳам ўз йўл-йўриғи бор.

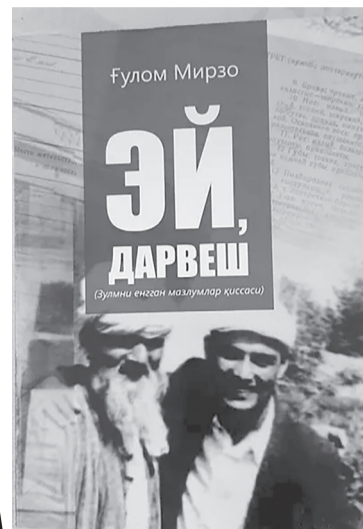
Шундай кезлардаги қочирим ва писандалардан безиб қолган “Иккинчи гувоҳ” охир-оқибат тўй-маъракаларга чиқмай қўяди. Элдан ажралиб, яккамохов бўлиб қолади. Аммо, пахта йиғим-терими охирлагани муносабати билан кичикроқ йиғинлар ўташишга рухсат берилганидан фойдаланиб, неварасининг тўйи олдида “маслаҳат оши”га айтиб кетишган. Шу йиғинга бормаса бўлмасди, борди-ю балога қолди.

Қишлоқдошлар даврасида ўткир гурунлар яна бошланди. “Иккинчи гувоҳ” бундан аччиқланиб, даврани тарк этди. Отга миниб, боши оғган томонга жўнади. От эса тўғри бизнинг қишлоғимизга йўл олди.

Ўша куни Майрам момом бетобланиб қолгани учун онам пахта теримига чиқолмаганди. Мавсумда ҳар битта хонадондан теримчилар иштирок этиши бўйича қатъий талаб ҳали ҳам кучда эди. Шу боис 6 ёшли Хадича опам ва 4 яшар Нормурод акам оиламиз номидан тушгача теримга чиқишларига тўғри келган.

Кўчамиз бошида бегона отлик кўринганида, опа-ука

■ **Сталин ҳаётлик даврида миллионлаб инсонларнинг қисматида қанчалик кучли фожиавий из қолдирган бўлса, 1953 йил 5 март куни унинг вафот этиши кўплаб тақдирларни шунчалик пароканда қилиб юборди. “Иккинчи гувоҳ” ҳам ана шундай кўпчилик қаторида колхозда узоқ йиллар эгаллаб турган мансабидан айрилди. Энг ёмони, ён-атрофидаги одамлар “Иккинчи гувоҳ”нинг кирдикорлари ҳақида билган барча гапларини илгари ичига ютиб, сиртига чиқармай, сир-бой бермасдан юрган экан. Эндиликда “эл оғзига элак тутиб бўлмайди” деган мақолнинг нечоғлик ҳаётийлиги амалда намоён бўлди.**

ЭТИК ҚҮНЖИГА ҚАНЧА ПАХТА СИҒАДИ?

даладан мамнун қайтишаётган бўлган. Чунки хирмонга чевар опа нақд 8 кило, ука эса 3 кило пахта териб топширган. Бунинг учун бригадир тоғадан мақтов ҳам эшитгандилар. Отлик кимса опа-уканинг ҳовлимиз дарвозахонасига бурилганини кўриб, кимларнинг болалари экани ҳақида аниқ хулосага келади. Ҳаззабига ғазаб қўшилиб: “Ҳей, тўхта!” дея ўшқиради.

Опа бегона одамнинг сабабсиз ва бехос қаҳридан кўрқиб қолади. Ука эса дадил яқинлашаётган отга қизиқиш аралаш қараганча тек қотади.

— Қўлга тушдиларингми, пахта ўғирлари! Ота-бобонг каби сенлар ҳам халқ душмани эканингни, мана, энди кўрсатиб қўяман! Елкандаги этагликдан тўк пахтани, қани чаққон қимилла!

Митти қизалоққа отлиқнинг вазоҳатидан ҳам кўра ноҳақлик қилаётгани кўпроқ таъсир этади. У алам билан йиғлаб, этагликда бор нарсаларни йўл устига ағдаради: икковлон

болаканинг эрталабки совуқда кийган гуппи чопони, шол рўмон ва эскигина телпак тупроққа қоришади.

Этаглик ичида пахта йўқ эди. “Иккинчи гувоҳ” гангиб қолади: Бу қанақаси? “Халқ душманлари” болаларига давлат мулкни ўғирлашни ўргатмаганми? Наҳотки, у янглишди? Кўрганлар нима дейди? Сўфи бобонинг невараларига ҳам тухмат қилди деган иснодга қоладими энди? Йўқ, бундай бўлиши мумкин эмас!

Шу пайтда унинг ола-кула кўзлари уканинг оёқларидаги катталар этигига тушади. Хўш, нега болага катта этик кийдириб, далага чиқаришган? Чунки унинг икки пойи ичига солиб, камида 3-4 кило пахтани уйга ўғирлаб келиш мумкин. Ана, этик кўнжининг бир-бирига ишқалавериш, тешилган жойидан бекитиғлик пахта шундоққина кўриниб турибди. Тамом, қўлга тушдиларинг!

Отлик энди тўрт яшарлик рангпар ўғил боланинг боши-

да қамчи ўйнатиб, бор овозда ўшқиради:

— Қани, давлат хоини, этикни еч! Мени аҳмоқ қилмоқчи бўлдиларингми? Ўғирланган пахтани, барибир, топаман демасдимми! Ҳа-ха-ха...

Бола ҳам изиллаб йиғлаб юборади. Лекин этикларини ечишдан бошқа чора қолмаганди.

— Менга узат!

Бола бир пой, опаси иккинчи пой этикни отлиққа бериш учун кўрқа-писа яқинлашади. “Иккинчи гувоҳ” қамчинни эгарга қистиради. Бўшаган чап кўлини чўзиб, этикларни зарб билан тортиб олади. Уларни силкитганида, ичидан пахта эмас... намиққан пайтавалар тупроққа тўп-тўп тушади.

Отлик кўлини этик ичига тикса, дағал бармоқлари ҳалиги тешик жойдан чиқади. “Иккинчи гувоҳ” ўғирлик пахта деб тахмин қилгани этик чармининг тарам-тарам иплари чиқиб турган йиртиғига чувалиб қолган мезон толалари экан...

ЭЪЛОНЛАР

Qashqadaryo viloyat adliya boshqarmasining 2022-yil 2-martdagi buyrug'iga asosan Qarshi shahridagi "SHERZOD XALILOV HIMOYASI" advokatlik byurosi advokati Xalilov Sherzod Sheraliyevichga boshqarma tomonidan 2020-yil 18-sentabrda berilgan advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi KS 000218-reyestr raqamli litsenziyasi va advokatlik maqomi tiklanib, uning 222-sonli advokatlik guvohnomasi qaytarib berildi.

Jinoyat ishlari bo'yicha Kogon tuman sudining 2021-yil 22-dekabrda

Haqqiyev Rashid Jumaqovichni O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 25,168-moddasi uchun qismining "v" bandida va 28,211-moddasining birinchi qismida ko'rsatilgan jinoyatlarni sodir etganlikda aybli deb topish hagiidagi ayblov hukmi qonuniy kuchga kirganligi munosabati bilan Buxoro viloyat adliya boshqarmasining 2022-yil 25-fevraldagi buyrug'iga asosan unga 2018-yil 25-dekabrda berilgan advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi BH №000107-sonli litsenziyasining amal qilishi va boshqarmaning buyrug'iga asosan berilgan advokatlik maqomi hamda 25.12.2018-yilda berilgan 107-sonli advokatlik

guvohnomasining amal qilishi tugatildi.

Buxoro viloyat adliya boshqarmasining 2022-yil 25-fevraldagi buyrug'iga asosan advokat Agaliyeva Xumora Begmurodovnaga Buxoro viloyat adliya boshqarmasi tomonidan 2018-yil 25-dekabrda berilgan advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi BH №000102-sonli litsenziyasining amal qilishi va boshqarmaning buyrug'iga asosan berilgan advokatlik maqomi (advokatlik guvohnomasi №102, 25.12.2018-y.) uning arizasiga ko'tra tugatildi.

Инсон
ва ҚОНУН

МУАССИС:
ЎЗБЕКISTОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

“Адолат” миллий ҳуқуқий
ахборот маркази нашри

info@adolatmarkazi.uz

2007 йил 3 январда
Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот
агентлигида
0081-рақам билан
рўйхатга олинган

Бош
муҳаррир
Кўчқор
НОРҚОБИЛ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Икрамов Музраф Мубаракходжаевич
Тожиёв Фурқат Шомуродович
Юлдашева Шоҳидохон Руфатовна
Бахронов Шерзод Холмуродович
Искандаров Ёрбек Нурбекович
Эргашева Дилфуза Рустамовна

Таҳририятга келган
кўлёмалар тақриз
қилинмайди ва муаллифга
қайтарилмайди.

Навбатчи
Ёрбек Искандаров
Саҳифаловчи-
дизайнер
Жасур Тожибоев

Нашр индекси: 137

“ИНСОН ВА ҚОНУН” газетаси таҳририяти компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А3 бичимда, 2 босма табақ ҳажмда, офсет усулида “Business print” хусусий корхонаси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Сўғалли ота, 5а
Тел.: +998 91 488 68 78

Тиражи — 4000
Буюртма — Г-362

Топшириш вақти — 19:00
Топширилди — 15:30

МАНЗИЛИМИЗ:

100 115, Тошкент ш.
Чилонзор кўчаси-29.
Факс: (0371) 277-02-97

Обуна бўлими: 277-02-57

Баҳоси келишилган нарҳда

1 2 3 4 5

Ҳаётинг ҳақиқатлар

АЙТИШЛАРИЧА, ўтмишда бир доно одам бир инсонга “Одамларнинг келди-кетдиси жонимга тегди, адолат талаб қилиб келувчилардан безор бўлдим”, — дебди.

Доно эса унга шундай деб жавоб берибди: “Иззат тўшагини тарк этиб, мансаб курсисини бўшат! Сенга сўз бериб айтаманки, шундан сўнг сенга ҳеч ким озор бермайди, адолат талаб қилувчиларнинг оёғи тийилади!”

Азизим, жафо кўрган киши сенга арз қилиб, ёрдам сўраб келса, сен асло дилтанг бўлма! Чунки мартаба эгаси табиб ҳукмидадир. Бемор ўзининг барча дардларини табибга айт-маса, табиб унинг касаллиги сиридан воқиф бўлмайди. Натижада, шифо шарбатини жафо чекувчига ичиролмайди.

Хожа Самандар ТЕРМИЗИЙ

Бир ҳақимдан: “Қандай одам жазога лойиқ?” деб сўрадилар. У эса: “Ҳеч қандай инсон жазога лойиқ эмас. Жазога лойиқ нарсалар ваҳший ҳайвонлар, одамларга зиён етказадиган илон, чаён каби газандалардир.

Аммо шундай одамлар борки, уларнинг вужудида дарранда ва газандаларнинг ҳислати бўлади. Бундай кишилар қилган зарарларига қараб жазоланади. Бу тариқа кишиларни ҳатто одам дейиш ҳам ноўриндир!”

Байт:

**Элга озор берган ҳар золим киши,
Аслида, илону чаёндан баттар!**

Абулбаракот ҚОДИРИЙ

АБУ БАКР (р.а.) араб жазирасини ўз ичига олган, сарҳадлари кенг давлатнинг амири, мусулмонларнинг халифаси бўлиб, байтул молдан ойлик олар эди. Маоши ўзи ва оила аъзоларининг жисмига қувват бўладиган даражада бўлиб, оила тебратишга кифоя қилар эди, холос. У зотнинг аёли Аллоҳ ризқини кенг қилиб қўйган бошқа бадавлат оналар каби уйда турли нарсалар пиширишга, турфа таомлар қилишга имконсиз эди.

Қаноат ибрати

Оладиган нафақа қотган нон таомларига етар эди, холос. Аллоҳ ризқини кенг қилган бошқа шаҳар аҳли ва бадавлат одамлар каби кенгчиликда ва тўқчиликда эмас эди. Абу Бакр (р.а.)нинг оиласи у кишининг савдогарчилик қилиб юрган вақтларида халифа бўлгандан кейинги ҳолатидан кўра яхшироқ яшар эди.

Абу Бакр (р.а.)нинг кичик фарзандлари бўлиб, озгинагина қувват бўладиган таомдан бошқа нарсани тановул қилмас, ҳолва ва мева кабиларни ейишга имконлари йўқ эди. Улар шаҳарнинг бадавлат кимсаларининг ўзларига тенгдош фарзандлари каби хоҳлаган нарсаларини еб-ичишга имконлари бўлмасди. Зотан, ўша тенгдошлари оталари-

нинг боғлари, полизлари ва тижоратлари бўлиб, улар кўнгли тўсаган нарсаларни истеъмол қилар, Абу Бакр (р.а.) фарзандлари эса бундай қилолмас эди. Ваҳоланки, Абу Бакр (р.а.) бир давлатнинг подшоси эди.

Бу ҳолатни сезиб юрган аёли бир куни кичик фарзандларига ҳолва олиб бериб, ширинлик билан сийлашни қасд қилди. Зотан, у аёл ҳам оддий бир инсон эди. У Абу Бакр (р.а.)га унга кенгчилик қилиш, байтул молдаги улушини оширишни илтимос қилди. Байтул молдан кўпроқ маош олишни айтди. Абу Бакр (р.а.): “Албатта, байтул мол мусулмонларнинг фақир ва мискинларининг молидир. Қорин тўйдирадиган, кўнгли тўсаган нарсаларга тўланадиган жой эмас”, деди.

Аёли: “Бўлмаса, таомимиздан озгина орттириб йиғсак, бир неча кунда ҳолва сотиб олишга етиб қолса керак”, деди.

Абу Бакр (р.а.): “Бўлади, бу сенинг жидди жаҳд ва қудратингга боғлиқ”, деди.

Аёли бир неча кун озгина-озгина орттириб, ҳолва сотиб олишга пул йиғди. Абу Бакр (р.а.) олдига ўша пулни олиб келиб, бунга бизга ҳолва сотиб олса бўлади, деди.

Абу Бакр (р.а.) ўша дирҳамларни байтул молга қўшдилар. Байтул молга қаровчига: “Дарҳақиқат, бизнинг аҳли оиламизга байтул молдан берилаётган мол ичида ортиқчаси ҳам бор экан, ҳар кунлик миқдордан ўшани чиқариб ташлагин. Байтул молдаги мусулмонлар моли халифа оиласи кенгчилиги, яхши яшашлиги учун зарар кўрмаслиги лозим”, деди.

Шундай ҳам бўлди. Абу Бакр (р.а.) оиласига ҳар кунги бериладиган дирҳамлар қиймати камайтирилди. Ўзи орзу қилган ҳолвага етиш учун қилган амали унинг улушининг камайишига олиб келди.

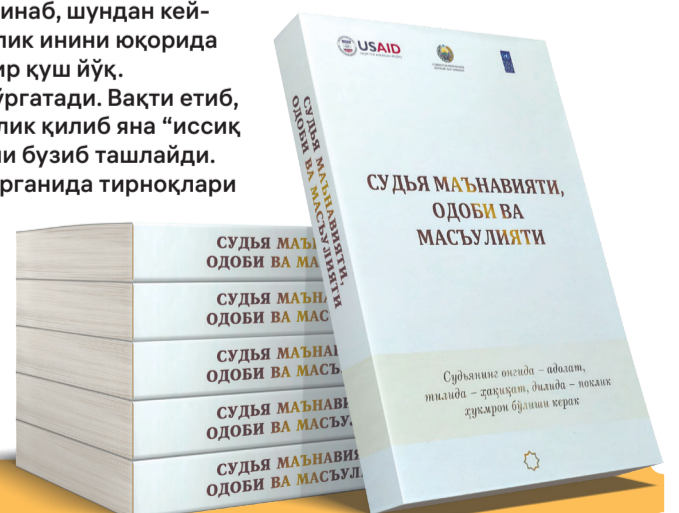
Абу Бакр (р.а.)нинг саййида аёли ушбу улғу кишининг қилган ишидан рози бўлди. Ажралиб қолган улушига парво қилгани ва ҳасратда қолгани ҳам йўқ.

БУРГУТЛАР яралганидан буён куч-қувват, зафар ва эрк рамзи бўлиб келган. Бургут кўз илғамайдиган баландликларда фақат бургутлар билан ёки ёлғиз ўзи учади. Асло ва асло бошқа қушларга қўшилиб учмайди. Кўзлари ўткир бўлади, ўлжасини беш минг метр юқоридан кўради ва қўлга киритмагунча ундан кўзини узмайди.

Бургутнинг ҳаёт фалсафаси

Бургут ўлимтик емайди, балки ўзи овлайди. Емишнинг янгисини излайди. Бўронли, ёмғирли ҳавода учидан кўрқмайдиган қушдир. Бундай ҳаво, аксинча, унинг шижоатини кўзга кўрсатади. Шамолли вазиятдаги ҳаво босимини фойдаси учун ишлата олади. Бу ҳол унга қанотларини кўп ҳам қоқмасликка имкон беради. Бургут “хоним”лар бургут “жаноб”ларни қайта-қайта синаб, шундан кейингина турмуш ўртоқликка қабул қилади. Бургутларчалик инини юқорида қурадиган ва уни қаттиқ ҳимоя қиладиган бошқа ҳеч бир қуш йўқ.

Бургут болаларини ўта қаттиққўллик билан учишга ўргатади. Вақти етиб, полапонини индан ташқарига улоқтирар экан, дангасалик қилиб яна “иссиқ уйларига” қайтиб келмасликлари учун она бургут инини бузиб ташлайди. Одатда, бургут етмиш йил яшайди. Лекин қирқ ёшга борганида тирноқлари узайиб, патлари жуда ўсиб, учишига халақит бера бошлайди. Шунда ажойиб бир ҳодиса юз беради: бургут қояга жойлашиб, тумшуги ва тирноғи билан қоятошни тирнай бошлайди, бу орада эски патларини ҳам юлиб ташлашга улгуради. Беш ой ичида янги тумшук, янги тирноқ ва янги пат ўсиб чиқади. Янгилашиб бургутларнинг ҳаёт-мамот масаласидир.

“Судья маънавияти, одоби ва масъулияти” китобидан